

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO**

z dnia 25 listopada 1938 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych w sprawie wykonania ustawy z dnia 31 lipca 1924 r., zawierającej niektóre postanowienia o organizacji szkolnictwa.

Na podstawie art. 10 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r., zawierającej niektóre postanowienia o organizacji szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 79, poz. 766), zmienionej rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr 82, poz. 644), oraz art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 maja 1932 r. o ustanowieniu urzędu Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 480) zarządzam co następuje:

Do art. 3 i 4.

§ 1. Przez szkoły państwowe powszechne, o których mowa w art. 3 i 4, należy rozumieć publiczne szkoły powszechne, objęte przepisami ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr 18, poz. 143) wraz z jej późniejszymi zmianami.

§ 2. Procent ludności ruskiej (ukraińskiej), białoruskiej lub litewskiej, uprawniający rodziców do występowania z żądaniami zapewnienia ich dzieciom nauki w języku macierzystym określa się na podstawie wyników ostatniego powszechnego spisu ludności.

§ 3. O położeniu szkoły w tej czy innej miejscowości na terenie gminy rozstrzyga nie przypadkowe, czasowe pomieszczenie szkoły, lecz miejscowość wymieniona w dekrete organizacyjnym szkoły.

§ 4. Wiek szkolny dziecka zgodnie z przepisami art. 6 i 7 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) zaczyna się z początkiem roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat życia i trwa przez lat 7.

§ 5. Uprawnieni do występowania z żądaniem w sprawie języka nauczania w szkole powszechnej są:

- a) ojciec dziecka,
- b) matka, o ile ojciec nie żyje lub władzy rodzicielskiej nie sprawuje,
- c) opiekun prawny (przedstawiciel ustawowy), o ile oboje rodzice nie żyją lub władzy rodzicielskiej nie sprawują.

Uprawnienie to służy osobom wyżej wymienionym, gdy odnosi się do dzieci, które w dniu rozpoczęcia najbliższego roku szkolnego będą w wieku szkolnym.

Żądanie w sprawie języka nauczania ujęte w formie oddzielnych deklaracji, których wzór dołącza się do niniejszego rozporządzenia (wzór A) i opatrzone własnoręcznymi podpisami, wnoszą uprawnione — w myśl poprzedniego ustępu — osoby indywidualnie i bezpośrednio do właściwego inspektora szkolnego.

Urzędowe stwierdzenie własnoręczności podpisu na deklaracji może być dokonane przez notariuszów, zarządy gminne lub starostwa.

Inspektor szkolny bada, czy istnieją warunki, pod jakimi deklaracja posiada ważność, a w szczególności:

1) czy gmina, w której szkoła jest położona, posiada zgodnie z wynikami ostatniego powszechnego spisu ludności 25% ludności ruskiej (ukraińskiej), białoruskiej, litewskiej, o ile wpłynęły żądania o wprowadzenie jednego z tych języków jako języka nauczania;

2) za pośrednictwem starostwa, zarządu gminnego lub w razie potrzeby osobiście, czy podpisany na deklaracji wraz z wymienionymi

w niej dziećmi mieszka w obrębie danego obwo-
du szkolnego;

3) czy występujący w roli opiekuna dziecka
jest do tego uprawniony.

§ 6. Deklaracje wyrażające żądanie w
sprawie języka nauczania w granicach, w art. 3
ustawy przewidzianych, mogą być wnoszone w
ciągu miesiąca listopada.

§ 7. O fakcie wniesienia przez rodziców
żądań wprowadzenia do szkoły niepaństwowego
języka nauczania inspektor szkolny przed
dniem 1 stycznia zawiadamia ludność tego ob-
wodu szkolnego celem umożliwienia pozostałej
części rodziców wniesienia żądań nauczania w
języku państwowym w terminie do 31 stycznia,
w formie przepisowych deklaracji, które pod-
legają sprawdzeniu według przepisów § 5.

Zawiadomienie to winno być dokonane
przez wywieszenie stosownego ogłoszenia w lo-
kalu zarządu gminnego, o ile zaś w danym ob-
wodzie szkolnym nie ma zarządu gminnego, w
takim razie należy ogłoszenie umieścić na wi-
docznym miejscu w siedzibie sołtysa gromady.

§ 8. Deklaracje, o których mowa w §§ 6
i 7, będą uwzględnione dla ustalenia języka nau-
czania od najbliższego roku szkolnego pod wa-
runkiem, że zostaną wniesione w terminach
w tych paragrafach określonych, tj. do 30 listo-
pada względnie 31 stycznia poprzedniego roku
szkolnego.

§ 9. Inspektor szkolny w terminie takim,
by sprawa mogła być rozstrzygnięta przed po-
czątkiem najbliższego roku szkolnego, a w ka-
żdym razie nie później niż 1 kwietnia przedstawia
kuratorowi okręgu szkolnego umotywowane
wnioski w sprawie języka nauczania. Do wnio-
sków inspektor szkolny powinien dołączyć
wszystkie odnoszące się do sprawy materiały,
w szczególności zaś wniesione do niego pisem-
ne żądania rodziców, podając uzasadnienie w
wypadkach, gdy kwestionuje ważność deklaracji.

Na podstawie przedstawionych przez in-
spektora szkolnego wniosków kurator okręgu
szkolnego w terminie do końca maja rozstrzyga
o języku nauczania w szkole. Motywowane orze-
czenie kuratora w sprawie języka nauczania w
szkole podaje się do wiadomości zainteresowa-
nych rodziców w sposób wskazany w § 7, a nad-
to przez zawiadomienie jednego ze składają-
cych deklarację z żądaniem języka niepaństwo-
wego i jednego z deklaratów za językiem pań-
stwowym.

Od orzeczenia kuratora przysługuje intere-
sowanym rodzicom odwołanie do Ministra Wy-
znań Religijnych i Oświecenia Publicznego w
ciągu dni 14 od wywieszenia ogłoszenia w lo-
kalu zarządu gminnego.

O ile na skutek odwołania orzeczenie ku-
ratora, ustalające język nauczania, ulegnie
zmianie, to zmiana ta zostanie wprowadzona w
szkole z początkiem najbliższego roku szkol-
nego.

§ 10. Zmiana języka nauczania może na-
stąpić tylko z początkiem roku szkolnego i obej-
muje w roku szkolnym najbliższym klasę pierw-
szą, w następnych zaś latach stopniowo dalsze
klasy. Kurator może zależnie od szczególnych
warunków w danej szkole skrócić okres prze-
ściowy i wprowadzić zmieniony język naucza-
nia jednocześnie także w wyższych klasach.
Sposób wprowadzenia zmiany języka nauczania
należy uwidocznić w orzeczeniu.

§ 11. W odniesieniu do szkół, w których
język nauczania został ustalony już na zasadzie
zgłoszonych deklaracji, będą brane pod uwagę
dla zmiany języka nauczania jedynie deklaracje,
wniesione w tym roku szkolnym, w którym
upływa 7 lat od daty uprawomocnienia się ostat-
niego orzeczenia ustalającego język nauczania
w danej szkole.

§ 12. O ile w powyższym terminie dekla-
racje w sprawie zmiany języka nauczania nie
zostaną wniesione, wówczas język nauczania,
ustalony w poprzednim orzeczeniu, obowiązuje
nadal na następny okres 7-letni; w tym przy-
padku nie wydaje się osobnego orzeczenia.

Jeżeli jednak zajdzie zmiana organizacji
szkoły albo też jeśli władza szkolna uzna, iż
stosunki ludnościowe lub kulturalne w danym
obwodzie szkolnym uległy zmianie tak dalece,
że szkoła pod względem języka nauczania sto-
sunkom tym już nie odpowiada, wówczas wła-
dza szkolna z własnej inicjatywy może zarzą-
dzić składanie deklaracji celem stwierdzenia
życzeń rodziców w sprawie języka nauczania.
Składanie deklaracji może być wówczas zarzą-
dzone w każdym czasie bez względu na okres
7-letni, jednak z zachowaniem terminów i trybu
przewidzianego dla składania deklaracji w roz-
porządzeniu niniejszym.

Do art. 6.

§ 13. Na obszarze wymienionym w art. 1
ust. 3 ustawy mogą być zakładane państwowe
szkoły średnie ogólnokształcące tylko z języ-
kiem wykładowym państwowym lub dwujęzycz-
ne polsko-ruskie względnie polsko-białoruskie.

§ 14. Uprawnieni do występowania z ża-
daniem zapewnienia dzieciom szkół średnich
ogólnokształcących nauki w języku niepaństwo-
wym są:

- a) ojciec dziecka,
- b) matka, o ile ojciec nie żyje lub władzy
rodzicielskiej nie sprawuje,
- c) opiekun prawny (przedstawiciel ustawo-
wy), o ile oboje rodzice nie żyją lub wła-
dzy rodzicielskiej nie sprawują.

Żądania te w formie oddzielnych dekla-
racji, których wzór dołącza się do niniejszego roz-
porządzenia (wzór B), winny być podpisane w
obecności dyrektora państwowej szkoły śre-
dniej ogólnokształcącej z językiem wykłado-
wym polskim, w której dziecko uczy się.

Deklaracje te opatrzone adnotacją „w mo-
jej obecności” oraz stwierdzeniem, czy osoba
składająca deklarację jest ojcem (matką lub

opiekunem prawnym) dziecka uczęszczającego do szkoły oraz czy należy do narodowości, w której języku chciałaby zapewnić dziecku naukę, dyrektor szkoły przesyła kuratorowi okręgu szkolnego.

§ 15. Ważność deklaracji stwierdza kurator okręgu szkolnego, rozstrzyga zaś o założeniu szkoły dwujęzycznej w granicach ustawy oraz uchwalonego przez władzę ustawodawczą budżetu Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Decyzja złączenia istniejących w chwili wejścia w życie ustawy państwowych szkół średnich ogólnokształcących z językiem wykładowym wyłącznie polskim i wyłącznie ruskim (ukraińskim) w jedną szkołę dwujęzyczną należy do Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Do art. 8.

§ 16. Przy wnoszeniu żądań ze strony rodziców dzieci narodowości ruskiej (ukraińskiej) względnie białoruskiej, uczęszczających do państwowych szkół zawodowych i ludowych szkół rolniczych, obowiązują przepisy § 14 i § 15 ust. 1 niniejszego rozporządzenia. O zmianie języka nauczania rozstrzyga Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w granicach przepisów ustawy.

Do art. 9.

§ 17. Żądania rodziców dzieci, uczęszczających do szkół zakładanych i utrzymywanych przez samorządy z podatków, opłacanych przez ogół ludności danego okręgu samorządowego, w sprawie zmiany języka nauczania należy wnieść w formie deklaracji identycznych z tymi, o których mowa w §§ 5 i 14, do odpowiednich organów samorządu (np. wydziałów powiatowych, zarządów miast itp.), które z wnioskami przedstawiają je do decyzji kuratorowi, gdy chodzi o szkoły zawodowe, specjalne lub średnie ogólnokształcące, a inspektorowi szkolnemu, gdy idzie o szkoły powszechne.

§ 18. Na rok szkolny 1938/39 przesuwa się terminy, przewidziane w §§ 6, 7 i 8 w sposób następujący:

a) dla czynności, przewidzianych w § 6 — ustala się termin 10 grudnia 1938 r. — 10 stycznia 1939 r.;

b) dla czynności, przewidzianych w § 7, ustala się dla inspektora szkolnego termin 31 stycznia 1939 r., dla rodziców zaś termin 1—28 lutego 1939 r.

Powyższe terminy mają analogiczne zastosowanie do § 8.

§ 19. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Jednocześnie traci moc obowiązująca rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 stycznia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 33).

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: *W. Świętosławski*

Załączniki do rozp. Min. Wyzn. Rel. i Ośw. Publ. z dnia 25 listopada 1938 r. (poz. 637).

Wzór A.

DEKLARACJA.

Ja niżej podpisany (a)
 (imię i nazwisko)
 obywatel Rzeczypospolitej Polskiej, narodowości
 mieszkaniec
 (nazwa miejscowości)
 gminy powiatu
 (nazwa gminy) (nazwa powiatu)
 jako ojciec — matka — opiekun prawny będącego (ych) w wieku szkolnym dziecka (dzieci):
 1.
 (imię dziecka)
 2.
 3.
 4.
 na podstawie art. 3 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r., zawierającej niektóre postanowienia o organizacji szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 79, poz. 766) wyrażam życzenie, aby w publicznej szkole powszechnej w
 (nazwa miejscowości) był wprowadzony język nauczania:
 Dnia 19 . . . r.
 (własnoręczny podpis)

Do Inspektoratu Szkolnego

w

Wzór B.

DEKLARACJA.

Ja niżej podpisany (a)
 (imię i nazwisko)
 obywatel Rzeczypospolitej Polskiej, narodowości
 mieszkaniec
 (nazwa miejscowości)
 gminy powiatu
 (nazwa gminy) (nazwa powiatu)
 jako ojciec — matka — opiekun prawny uczęszczającego (ych) do
 (nazwa szkoły)
 średniej, ogólnokształcącej, zawodowej lub innej) w
 (nazwa miejscowości) dziecka (dzieci):
 1.
 (imię dziecka)
 2.
 3.
 4.
 na podstawie art. 6 i 8 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r., zawierającej niektóre postanowienia o organizacji szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 79, poz. 766) życzę sobie zapewnienia mu (im) nauki w języku:
 Dnia 19 . . . r.

(własnoręczny podpis)

W mojej obecności
 Dyrektor (Kierownik) szkoły
 (podpis)

Kuratorium Okręgu Szkolnego

w